

bokselskap.no, 2015

Magdalene Thoresen: *Min Bedstemoders Fortælling*

Utgaven følger teksten i antologien *Ved Løvfaldstid*, 1867 (H. Tønsberg, Christiania), digitaliseringen er basert på fil hentet fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-219-3 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-220-9 (epub), 978-82-8319-221-6 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Magdalene Thoresen

Min Bedstemoders Fortælling

eller

De to Aftener

bokselskap.no

Oslo 2015

Jeg var tolv Aar gammel. Min Undervisning havde jeg hidindtil modtaget i Hjemmet i Selskab med mit Sødskendebarn, en liden Pige paa otte Aar, der havde den Egenhed at ville overvære alle de Timer, min Fader specielt gav mig i enkelte Fag, og som Huslæreren, en ung flink Bonde, ikke havde studeret. Min Moder satte sig ofte imod dette og mente, at Barnet derved fik flere Tanker, end hendes spæde Væxt kunde bære; men Fader var af en anden Mening: hvis enkelte af de Frøkorn, han saaede ud i min Sjæl, paa samme Tid faldt i hendes, havde Gjenten bare godt af det, Ingen kunde vide, hvad Frugt det bar. Det var i Regelen hans Argument, og det slog altid Moder, om ikke med Overbevisning saa dog

med Taushed. Saa blev det ved det Gamle. Agnes eller Lille-Mor, som hun helst kaldtes, vedblev at lytte til mine matematiske og latinske Lektier med en Dybsindighed og Stilhed, som om hun samlede hvert ubegribeligt Ord og gjemte det hen til en bedre Forstaaelse. For mig vare slige Afgjørelser altid en stor Sejer; thi hendes Nærværelse ved den tørre, trættende ^[10] Undervisning var, uden at virke forstyrrende, som en halvaabnet Dør til Frihed og Leg. Lille-Mor skelede lidt paa det ene Øje, hvilket gav det et helt forskjelligt Udtryk fra det andet. Det, som saa ret ud, havde et roligt, alvorligt ja næsten strengt Blik, det, som saa til Siden, var blinkende og kjærligt, bad altid for sig og svømmede altid i en Taare. Denne besynderlige Modsigelse mellem to Øjne i det samme Ansigt gav hele hendes Væsen et ældre og mere tænkende Præg, end hendes Alder tillod at vente, helst fra den Side, hvor det alvorlige Øje vendte mod; thi det hændte, at Fader fik hele Indtrykket af dette, medens jeg sad badet i Solblinket fra det andet.

Men for alt Sligt var nu sat en Grændse; det første Afsnit af mit Liv var forbi, det næste skulde tilbringes langt fra Hjemmet i en stor By, hvor min egentlige Skolegang skulde begynde.

Det var Aftenen før min Afrejse. Mit Tøj stod indpakket henne ved Døren, jeg selv var ny og moderniseret fra Top til Taa. Moder havde allerede tændt Lysene; thi uagtet vi endnu havde varme Sommerdage, vare vi dog ude over Midten af August, og Aftenerne møknede stærkt. Der faldt enkelte smaa Regnskurer, som Blæsten drev ind paa Ruderne, jeg rejste mig for at rulle Gardinerne ned, men fik et Vink fra Moder at lade det blive. Lyset skulde skinne ud over Vejen; thi min Fader, som var juridisk Embedsmand, var paa en kort Forretningsrejse og ventedes hjem hvert Øjeblik. Som jeg siden erfarede, var det for at modtage en betydelig Pengesum, der af ham skulde besørges indsat i ^[11] den nærmeste Sparebank. Min Farbroder var med ham, han fulgte ham gjerne paa slige Rejser. Det var en mørk fiendtlig Mand med et smukt, men iskoldt Ydre, og skjønt han var min Faders Tvillingbroder, saa han dog ti Aar ældre ud end han og var ham saa ulig i Væsen og Natur som Nat og Dag. Han levede Livet temmelig daadløst hen, var utilfreds med Alle, sig selv ikke undtagen. Han havde giftet sig tidligt, allerede som Student, og fik siden aldrig Examen. Nu ved jeg, at den Kvinde han ægtede var min Faders Barndomskjærlighed og første Ungdomsdrøm; men det var ham tilgivet for længe siden. Hans Ægteskab blev heller ikke lykkeligt; de trange Kaar, hvori en Kontorist-Post hensatte ham, bidrog vistnok Sit hertil.

Omsider døde hans Hustru og efterlod sig et aarsgammelt Barn, som min Moder strax tog til sig; det var Agnes. Nogle Aar efter kom han i Strid med sine Foresatte, fik Afsked og kunde med sine mindre gode Anbefalinger siden ingen Ansættelse faa, – da kom han til os og her forblev han. Jeg mindes ham som den, der i hele min Barndom kastede en Skygge over Alt. Frastødende og misnøjet pinte han baade sig selv og Andre, altid visende et Gode fra sig med den bitre Forudsætning, at et større Gode var ham bestemt; midt i Lediggangen udkastende Planer for en stor Virksomhed og midt under et ringe Arbejde pukkende paa sin Ret til Lediggang. For sit eneste Barn havde han ingen Hengivenhed, kun kold og formel Tilrettevisning, og for sin ældgamle Moder – hele Husets Bedstemoder – kun sløv Ligeegyldighed. Var det maaske fordi han selv følte, at han var en af ^[12] de golde Skikkelser, der hænge løst udenpaa Samfundet, og som afrystede ikke efterlade nogen Tomhed eller Savn, men kun en desto større Samlethed? Maaske. Saameget er vist, at der i hans Væsen ikke fandtes en eneste Evne til Harmoni, det Ene stod skarpt imod det Andet, og af al den Godhed, som bødes ham, forbrugte han Intet; thi Taknemmeligheden bestemmer Forbruget; hvor der ingen Tak opstaar, har der ingen Modtagelse fundet Sted udenfor den rent dyriske, og den takker ikke, den kræver kun sin Ret.

Det gamle Stueuhr henne i Krogen slog otte, det var langt ud over den Tid, da Fader sædvanligvis ventedes hjem. Jeg saa Moder af og til fæste et uroligt Blik paa de mørke Vinduesruder og lytte hen mod Døren, og det øgede paa min Spænding; thi min nære Afrejse stod for mig som en uhyre vidtaabnet Grind, hvorigjennem jeg Dagen efter skulde fare ud paa den store Livsvej med de mange Begivenheder og Eventyr. Jeg sad borte i en Krog paa en høj blaamalet Skammel og Lille-Mor sad ved Siden af mig paa en mindre. Med Hænderne paa Kanten af min og Hagen hvilende paa dem saa hun ufravendt op til mig med det kjærlige blinkende Øje svømmende i sin Taaresjø. Jeg tror nok, jeg var mest optaget af min egen Mærkelighed, men af og til ved jeg dog vist, at jeg fik en sørgmodig Tanke, naar jeg saa ned paa det lille alvorlige Ansigt og det milde Øje, og huskede paa, at dette ikke fulgte med mig, og at der, hvor jeg nu stevnede hen, fik jeg tage mine tørre Lektioner uden i Smug at lege Gjemmespil med dette.

^[13] Pludselig rejste Agnes sig op og gik hen til Bedstemoders Seng. Denne Seng med sit gamle, lysblommede Omhæng og hele sit snehvide Udstyr var

Husets Højsæde, uagtet hun, som hvilede derpaa, kun var som Skyggen af et Liv, og hvor levende og uforstyrret end Samtalen tumlede sig omkring hende, dog aldrig blandede sin svage Røst i med som Kjendelsen af en højere Ret.

Bedstemoder var nylig fyldt femogotti Aar og havde ligget i denne Seng paa selvsamme Maade, saalangt min Hukommelse rakte tilbage i Tiden og meget længer. Det var min Faders Vilje, at hun altid skulde være nærværende iblandt os, derfor stod hendes Seng i Dagligstuen, og omkring denne samlede vi os Alle, naar enten Fader eller Moder læste et Stykke op af Bibelen eller af en anden Bog, eller naar et og andet Vigtigt skulde afgjøres, hvorved de forskjellige Meninger bleve drøftede og vejede. Det hændte da, at den Gamle gav den et lidet Nik, hvis Mening var den rette; og det var vist, at det stod fast som en Afgjørelse.

Jeg saa Lille-Mor bøje sig hen over Sengen og se den Gamle saa fast i Ansigtet, at hun ligesom hentede hende op til Livet; thi jeg havde, som jeg tror, drevet af samme Tanke, listet mig hen til Sengen, og stod nu paa min Plads nede ved Fodstykket med Hovedet ind mellem de blommede Gardiner.

Bedstemoder saa op med sit ejendommelige dybe, lidt omtaagede Blik. Hun lod det gaa fra Lille-Mor til mig og fra mig til hende i langsom Stiften, som [14] om hun drog en lige Linje mellem os og bandt os sammen med et usynligt Baand.

«Hvor bliver Farbroder af, Bedstemor?» hviskede Agnes ind i Øret paa den Gamle.

«Er han borte?» spurgte hun ganske sagte.

«Ja. Nu er Kl. otte».

«Hvor er din Far?»

«Han er med».

«Hys!» bød Moder og lyttede. «Der er han!» udbrød hun og rejste sig og gik mod Døren. Lille-Mor og jeg skyndte os bag efter hende. Ude i Svalen stod allerede Fader, selv afførende sig Rejsetøjet og undvigende os paa en Maade, som vi ikke vare vant med. Vi Børn trak os sky tilbage for ham, selv Moder taug med sine Bemærkninger, tog Rejsetøjet fra ham, hængte det op i al Stillhed og gik dernæst ud i Kjøkkenet. Lille-Mor og jeg listede os skuffede tilbage til Stuen igjen og trak os uvilkaarligt hen i vor Krog. Herfra hørte vi Fader gaa med stærke Skridt op og ned i Svalen; flere Gange nærmede han sig Døren og vendte om igjen; endelig rev han den op med et fast Tag, tren ind i Stuen og gik, som han

plejede efter hver Udflugt, lige hen til Sengen.

Jeg havde aldrig før set ham med dette Udtryk i sit Ansigt. Der lyste ellers Godhed og Glæde af hvert Træk og i værste Lag en mild Hengivenhed; men i denne Stund var det næsten fortrukket af Vrede og Smerte. Han stod et Øieblik og saa ned paa Bedstemoder, saa vendte han sig fra Sengen og gik henover Gulvet, men kom strax tilbage igjen. Der gik svære ^[15] Brydninger gjennem hans Sind; Sveden stod i store Draaber paa hans Pande, endda den var hvid som bleget Vox og hans Kinder saa blege som isnede af en Midvinters Kulde.

«Kan Du høre mig, Moder?» spurgte han omsider.

«Ja», svarede hun.

«Jeg har i denne Stund mistet baade Gods og Ære, jeg har bare Livet igjen».

«Hvad er hændt?» udbrød hun og løftede sine magre Hænder op mod ham.

«Han saa sig om i Stuen, jeg tænkte det var for at se, om Moder var nærværende.

«Den Kapital, jeg havde i Forvaring, er bleven ranet fra mig», sagde han.

«Af hvem?» spurgte den Gamle skjælvende.

Han taug, og der gik en Stund hen i Stilhed.

«Hvor er Din Broder?» hviskede hun.

«Det ved jeg ikke», svarede han.

«Var han ikke med Dig?» blev hun ved.

«Nej, bare et lidet Stykke bortover Vejen, saa gik han tilbage».

«Han er ikke her», sagde den Gamle med en forunderlig Styrke.

«Det ved jeg», sagde han.

«Saa har Du mødtes med ham siden», udbrød hun.

«Det har jeg».

«O Gud, saa ved jeg Noget!» jamrede hun og sank sammen.

^[16] «Ja, ved Du det, som jeg ved, saa Gud hjælpe Dig», stønnede han.

«Har Du sat efter ham?» spurgte hun en god Stund efter.

«Er han ikke min Bror . . . min Tvillingbror! . . .»

«Hys!» bød hun, «truede han Dig paa Livet?»

«Hør Mor . . . han gjorde det, som maatte til, for at jeg kunde fri ham fra en

Dødssynd ved at lade ham blive en Tyv. Nu faar jeg gaa Tiggergang med Skam og Haan, skal jeg fri ham for dette med. Hvad siger Du til det?»

«Du skal fri ham, om det saa var med Livet», udbrød hun med en forunderlig klagende Røst, det var næsten som et Skrig. Efter det faldt hun hen i sin sædvanlige Døs.

«I Guds Navn . . . det skal blive saa!» sukkede min ulykkelige Fader. Stunden efter brast han i heftig Graad og gik ud af Stuen.

Jeg havde hele Tiden siddet paa min Skammel og Agnes ved min Side. Ingen havde rørt sig, begge havde vi lyttet, og jeg for min Del forstod helt ud den sørgelige Betydning af, hvad der var bleven talt. Jeg havde ikke set paa Agnes, saalænge Fader var der, nu saa jeg ned til hende; hun sad med lukkede Øjne, havde hun maaske sovet? Den Tanke lettede mit Sind; men før jeg vidste af det, rejste hun sig og gik ud. Jeg hørte hende liste sig opover Trapperne til sit Kammer, – var det for at sove videre, eller havde hun hørt og forstaaet ligesaafuldt som jeg? «Stakkers Lille-Mor» tænkte jeg med et Suk.

[17] Da hviskede det henne i Sengen, det var Bedstemoder, som talte. Mange Gange før havde jeg hørt paa denne besynderlige Blanding af Smaasnak og Hvisken med enkelte høje Udbrud, og hvergang jeg ytrede mig til Moder derom og mente, at Bedstemoder talte i Søvn, hyssede hun gjerne til mig og forbød mig at høre efter. Men den forfærdelige Familjehemmelighed, som jeg nylig, hverken med eller mod min Vilje, var bleven delagtig i, den stærke Fornemmelse af at skulle forlade et Hjem nedsænket i Sorg og Fortvivlelse, og hensættes i Forhold, hvor jeg ligesom blev holdt udenfor, hvad der dog i inderligste Forstand vedrørte mig, havde paa en Stund modnet mig og saa at sige givet mig en Vilje. Jeg saa for første Gang ud over Livet, og jeg ved nu, hvor forbausende Meget et Barn kan se, og hvormeget det kan tie med. Jeg anede, at der i denne Stund var sat mig et hemmelighedsfuldt Fremtidsmaal, Noget, som skulde klares og engang sones, og med disse Følelser hørte jeg efter den Gamles Tale med en Opmærksomhed, som om det var et døende Vidnes Udsagn i en Sag over Liv og Død. Men trods al min Anstrængelse forstod jeg Intet. Den uhørlige Hvisken, de hurtige Udbrud, de mange Gjentakelser gik sammen for mig til en Forvirring, jeg ikke kunde klare, og gjorde mig baade urolig og utaalmodig.

Omsider taug hun, og en Stund efter kom min Fader tilbage. Min Moder

fulgte ham og begge satte sig hen til Sengen. Moder græd endnu, Fader havde fattet sig og bar en stille stærk Beslutning frem i hele sit Væsen. Det var en underlig høitidelig Stund, den greb [18] mig som en mægtig Forudfølelse af Livets Alvor. – Der behøves ingen ordbrammende Anbefaling for Exemplet, giv det Liv for vore Øjne, saa kommer Efterlevelsen af sig selv.

Da hørte jeg Agnes komme listende ned over Trappen igjen og standse udenfor Døren. Der kom en stærk Angst over mig for den næste Stund, og jeg lyttede. Lidt efter aabnede hun ræd Døren og tren ind, men blev staaende tæt indenfor den. Hun havde Noget i sit lille Forklæde og holdt det omhyggeligt ind til sig; saa drejede hun uvilkaarligt Ansigtet og saa med det milde, blinkende Øje saa angstfuldt og bedende hen til Sengen, at Moder brast ud i Hulken, og Fader tog sig over Øjnene og vinkede hende hen til sig.

Hun betænkte sig en Stund; men pludselig skød hun Fart henover Gulvet. Hun satte altid Hælene først i, derfor kom hun bestandig ligesom efter egen Beslutning, og ikke fordi hun maatte.

Min Fader drog hende kjærligt hen til sig og Moder strøg hende gjentagende Gange ned over Hovedet; men hun holdt sig ligesom lidt stiv ved dette, og da hun fik klare sig for de kjærlige Hænder, aabnede hun Forklædet og tog forskjellige Ting frem, som hun lagde paa et lidet Bord, der stod ved Siden af Faders Lænestol. Jeg saa mine Forældre med Forbauselse følge Bevægelsen af hendes smaa hurtige Hænder og jeg rakte mig saa langt, jeg kunde, for at se med. Det var et lidet Gulduhr med en lang Kjede – et Systel af Sølv, et andet med Skeer, Kniv og Gaffel – tre Bøger med forgyldt Snit, en Medalje, to smaa Guldmynter [19] og nogle andre Smaating af ringe Værd. Da hun havde lagt det fra sig, veg hun tilbage fra Bordet og saa meget opmærksomt op til min Fader.

Jeg glemmer aldrig hint Øieblik, aldrig! Min Fader sad en Stund som lammet af Overraskelse.

«Hvad skal dette sige?» udbrød han uden at rette sit Spørgsmaal til Nogen, men søgende Svaret hos sig selv.

«Har Du været her i Stuen før ikveld?» spurgte han Lille-Mor.

Hun taug og vendte sit forskrækkede Ansigt hen mod mig. Min Fader fulgte hendes Syn, jeg kunde ikke skjule mig længere og vilde det ikke heller, jeg havde længtes efter at komme frem af min Forborgenhed. Saa smøg jeg langs med

Sengeomhænget og lagde mit forgrædte Ansigt hen paa min Faders Skulder og slyngede min Arm omkring hans Hals.

«Jasaa», sagde han Stunden efter og vendte sit milde, forklarede Aasyn mod Agnes. «Kom hid til mig, Lille-Mor», sagde han og drog hende hen til sig. «Hvad vil Du jeg skal gjøre med dette her?»

Hun svarede ikke, hvad skulde hun svare? Hendes Handling var en Indskydelse, hendes Svar maatte blive en Forklaring, den kunde hun ikke give.

«Stakkers Lille-Mor!» udbrød han og trykkede hende ind til sig. «Vil Du betale din Fa'rs Gjæld? . . . Lad Du Vorherre betale den. Gaa og læg Dig, Barn, tag med Dig al Stadsen Din – Gud har indført det i sin Regnskabsbog alligevel; det bliver et stort Afdrag. Godnat, Barn!»

[20] Men Lille-Mor vilde ikke tage det, hun hørte hverken Bøn eller Befaling. Omsider samlede Moder Altsammen i sit Forklæde, tog Agnes ved Haanden og fulgte hende op til hendes Kammer. Lidt efter rejste Fader sig ogsaa for at gaa. Som sædvanligt bøjede han sig hen over Sengen og kyssede Bedstemoder paa Panden; men som han vendte sig om, stod han stille et Øjeblik foran mig og saa mig fast i Ansigtet. «Du har faaet Arven din forlods», sagde han, idet han lagde sin Haand paa mit Hoved, «det er Fattigdom og Skam. Men der er Saamange, som har begyndt med en Kobberdank og har endt med Guld. Prøv paa!

Med Synden vunden, med Sorg bortgaar.
Med Sorgen vunden, mod Synd bestaar!» –

Næste Morgen rejste jeg fra mit Fædrenehjem. Den tunge Forvisning laa bag mig, den ængstende Forventning foran mig. Hvorledes hver Dag kom og gik med ringe Afvexling i den Tid, som ligger mellem hin første mærkelige Aften i mit Barndomshjem indtil den næste, som først indtraf otte Aar efter, er af liden Betydning. Hvert Aar tog Sit med sig af den tunge Byrde, min Fader saa uforskyldt maatte bære; han kjæmpede en svær, men ærlig Strid med Fattigdom og Miskjendelse. Om min Farbroder hørte vi tale et Par Gange. Han var reist til Amerika, havde først slaaet stort paa, var siden ved ubesindige Spekulationer bleven berøvet Alt og levede i stor Armod. Det var det Sidste. Fra den Stund hørte vi intet mere.

Otte Aar vare da forløbne siden hin Aften, da jeg med den frejdige Bevidsthed om et velanvendt Ungdomsliv [21] atter stod i mit Hjem. Jeg havde i Mellemtiden

været der flere Gange, men uden at noget Usædvanligt var hændt. Bedstemoder laa i sin Seng, Moder sad i sit Sofahjørne, Fader kom og gik, og Lille-Mor var langarmet og kejtet, satte ualmindeligt i med Hælene og var i Nærværelsen af min Overlegenhed næsten ligesaa streng med det milde Øje som med det alvorlige. Men over det Hele laa et Skjær af Fattigdom, som trykkede, og Ingen undtagen Bedstemoder havde beholdt sit Velstandspræg. Snehvidt foldede Alting sig om hendes hensynkende Skikkelse og tog sig fornemt ud ved Siden af det øvrige Husstel. Nu laa der imidlertid tre Aar imellem mit forrige Besøg i Hjemmet og dette. I de større Omrids var Billedet det samme, de samme Skikkelser, den samme Plads, kun Koloriten var paa sine Steder lidt forandret. Min Faders Haar var graanet og hans skinnende Pande overskygget af Rynker, min Moder gik foroverbøjet og hostede lidt og Bedstemoder laa ligesom dybere i Sengen, var mindre menneskelig og mere Skygge; men Lille-Mor havde forandret baade Gang og Væsen fuldstændigt. Let og baaret af en naturlig Drift gik hun hen over Gulvet, smilede og nikkede til Alle, løb syngende op og ned af Trapperne, var nærværende overalt; thi, hvor hun ikke saaes, der hørtes hun, og hvor hun hverken hørtes eller saaes, der taltes om hende. Blussende rød ved et Ord, forunderlig bleg ved et andet. Hurtigt vendende sig om og farende sammen af en indbildt Skræk og leende med Taarer i begge Øjnene, naar der Intet var at ræddes over. Kun Øjnene vare de samme.

[22] Naar jeg lidt forvirret veg tilsiden for det Fremmede i mit Sødskendebarns Forhold og Væsen, og naar jeg syntes, at hendes smukke, fintformede Ansigt havde noget af det kolde Alvor over sig, som uforandret keg ud af det strenge Øje, saa drejede hun pludselig Hovedet om paa Siden som en And, der snadrer i Solskinnet, og saa med det milde Øje op til mig. Ja det var ufatteligt Alt, hvad det da paa en Gang kunde udtrykke! Et Svar paa alle Spørgsmaal, et Spørgsmaal midt i Svaret – vemodigt svømmende i den evige Taaresjø og pludselig blinkende af Skjelmeri. Jeg stod stille og læste i det Øje, som man læser i en spændende Bog, ved hvert Kapitel vil man slutte, men der er ingen Slutning, der er blot en Henvisning til det næste og saa begynder man et nyt. Jeg følte, at dette Øje var en Hovednøgle, som vilde aabne alle Hjertedøre, selv den mest forhærede, – at min sprang op ved første Syn, var ikke saa underligt, den havde endnu aldrig været laaset.

Det var i Juli Maaned. Luften havde den hele Dag ligget tungt over Alt. Vi

havde sluttet vort Aftensmaaltid ude i et andet Rum, en Slags Folkestue, hvor der blot spistes og siden arbejdedes af Gjenterne; thi det var Faders Bestemmelse, at Maaltiderne skulde samle alle Husets Folk ved det samme Bord, og Kosten var ens for Alle. Med en forunderlig Beklemthet, læste Fader Bordbønnen i det kvalme Rum, og han rejste sig strax og gik ind til Bedstemoder, forat takke hende for Maden; det var hans sædvanlige Gang, uforandret fortsat i over firti Aar. Vi Andre fulgte hans Exempel, og saaledes foregik da den almindelige Takkescene ^[23] ved Bedstemoders Seng, mangen Gang uden nogen klar Forstaaelse fra hendes Side.

Men denne Aften hændte det Mærkelige, at da vi kom tilbage i Dagligstuen, sad Bedstemoder oprejst i Sengen, og seende hen mod Døren, syntes hun at vente paa os. Fader ilede hurtigt hen til hende og slog i stærk Bevægelse sine Arme omkring hende – det skjælvende Rør, hvori Livet endnu hang fast paa en næsten gaadefuld Maade!

«Kjære Mor!» udbrød han, men kunde for Graad ikke sige mere.

«Nu letter det», sagde hun med klar Røst, «nu har jeg det Altsammen.» Men med disse Ord var ogsaa den opflammende Styrke forbrugt, og Fader lagde hende uden ¹¹ Livstegn tilbage paa Pudden igjen. Vi satte os stille, en for en, omkring Sengen. Uden at nævne det, vidste vi med os selv, at vi delte den samme vemodige Forventning; thi der var pludselig kastet et Skjær over den Gamles voxblege Ansigt, det var Dødens Blaanen, og ovenpaa den tegner Livet aldrig mere sine Farver.

Fader var i stor Sindsbevægelse og stønnede af og til. Heden var trykkende, uagtet Solen allerede var gaaet ned, Skyerne hang lavt, og hele Naturen stod bunden. Spændingen tog til med hvert Minut, det var, som om det første Udbrud af de løste Naturkræfter ogsaa vilde bringe Døden med sig, og skjønt jeg ikke tror, Nogen af os ønskede en Udsættelse, gøs vi dog for dens Komme.

Jeg holdt det ikke ud længer, jeg trængte et stort, ^[24] fuldt Aandedrag, og jeg gispede som en Fisk paa Stranden efter Luft. Saa rejste jeg mig forsigtigt og listede mig væk fra Sengen. Jeg saa hen til Krogen, hvor jeg som Gut havde havt min Yndlingsplads. Den blaamalede Skammel, min Barndoms Højsæde, stod der med den lille renskurede ved Siden af sig; dette Syn slog mig med den skjønneste Tanke; jeg gik hen og satte mig paa min gamle Plads, og jeg ventede, ikke længer

paa Døden, men paa Livet, – vilde det komme? Jeg holdt Aandedraget tilbage, og dog slog mit Hjerte, saa jeg dirrede fra Hoved til Fod. Da vendte Agnes sit forgrædte Ansigt om mod mig, – bad mit hele Væsen hende om at komme? Det er rimeligt; thi hun kom, satte sig paa sin gamle Plads og saa mig op i Ansigtet med det kjærlige Øje. Jeg søgte i det, jeg søgte i hele hendes søde, alvorlige Aasyn efter Noget, som min Sjæl forlangte – men det var der ikke, det var Barnet, som keg op til mig gjennem hvert Træk.

Da aabnedes Døren til Svalgangen og lukkedes igjen, Døren til den nærmeste Stue ligesaa, og der hørtes Trin henimod Dagligstuen. Moder saa op og lyttede, det samme gjorde jeg. Sligt var usædvanligt paa denne Tid; var det en af Tjenerne, da maatte det betyde Noget af Vigtighed; thi Dagens Gjerning var afsluttet.

En Stund var Alting stille derude, og det var tydeligt, at der blev lyttet.

«Hvad er dette?» spurgte Fader, hvis Opmærksomhed ogsaa var bleven vakt.

Men i det samme gik Døren op, og et Mandfolk ^[25] traadte ind. Han blev staaende indenfor den, ludende og sammentrukken som et knyttet Tørklæde; men desuagtet keg der kjendte Træk ud af hver Fold. Det var Farbroder. Vi saa ham paa en Gang Allesammen, og det virkede ens paa os Alle. Til enhver anden Tid, hvor det Overdentlige ikke var bleven ventet, saa at sige i hver Lyd, vilde dette Syn have grebet os med Overraskelse og Forfærdelse, nu øgede det bare paa Stemningen, men det fødte den ikke.

Fader sad stille og saa ufravendt hen paa ham; Farbroder saa ned for sig. Store Lidelser og Savn havde sat sine Mærker paa ham, og hvor ludende han end stod, var det dog synligt, at, om Bygningen paa Lidt nær var den Samme, Manden, som beboede den, var det ikke. Her var et knækket Rør, som næste Stund enten maatte knuse eller oprejse.

Lidt efter lidt tog han Mod til sig og løftede sit Aasyn mod os Alle.

Jeg huskede vel det kolde, udfordrende Blik fra før, nu var det udbrændt, den stikkende Flamme var slukket, og Frygten keg ræd ud under de buskede Bryn. Agnes sad med lukkede Øjne, som Taarerne piblede ud igjennem; det var hendes Barndomsskik at lukke Øjnene til, for hvad der ængstede hende, ikke blot i Syn, men ogsaa i Tale. I Stunden var Død og Uvejr glemt for den mørke, syndefulde Mand, som stod der foran sin jordiske Domstol; thi hans Brøde var forbleven en

Hemmelighed, en urørlig Familjeejendom, og han var nu stillet for den eneste Ret, som kunde dømme ham – men han var mødt frem af egen Drift og Vilje.

[26] «Hvad vil Du, Karsten?» spurgte omsider min Fader, og jeg gøs ved Vægten i dette simple Spørgsmaal.

«Fred», stønnede han.

«Den kan ikke jeg give Dig, den maa Du skaffe Dig selv», sagde Fader, med større Ro, end jeg havde ventet i denne Stund.

«Men jeg maa søge den der, hvor jeg tabte den, og jeg har tabt den her . . . Du var altid god og glad, Du Frederik, det var ikke jeg . . . Alting lykkedes for Dig, jeg stupede over Uheld, hvor jeg gik . . . Du lyste op, hvor Du kom frem, jeg drog Skyggen efter mig og jog Kulde frem for mig i hele mit Liv, – der trivedes Ingenting i min Nærhed. Jeg var en usund Urt, voxet op til Skade, Du var en Bærbusk, som fornøjede Alle . . . hvem er det, som raader for Sligt i Opvæksten? . . .

«Lige Maal fik I», lød det med høj Røst fra Sengen. Det var Bedstemoder. Agnes rejste sig og saa forfærdet hen til Faderen. Min Fader havde ogsaa rejst sig og stod, som om han ventede en Indskydelse for det næste Øjeblik.

«Moder!» bad Farbroder og tog et Skridt fremad.

«Kom hid», hviskede den Gamle og forsøgte at løfte Armene, men hun magtede det ikke.

I samme Stund laa den ulykkelige Mand henkastet over Bedstemoders Seng, hulkende som et Barn. Agnes smøg sig hen til Fodstykket.

«Har jeg gjort Uret?» spurgte Bedstemoder sagte.

«O nej, Moder», udbrød han og trykkede sit Ansigt [27] mod hendes visne Hænder, «men det, som er Ondt fra Begyndelsen, bli'r Ondt».

«Nej», sagde den Gamle bestemt, «det trænger bare lidt længere Tid, før det naar frem; til Gud kommer vi Alle . . .»

«Du ved min Synd, Mor, det skjønner jeg, kan Du tilgive mig?»

«Det har jeg gjort», hviskede hun.

«End Du, Bror?» bad han og rejste sig op, «Du har dækket min onde Gjerning til med Godhed, læg nu Tilgivelsen og Forsoningen over Altsammen! Gjerningen er der ligefuldt, det ved jeg, men den gaber ikke længer mod mig som en Afgrund

med Rædsel og Død . . . Jeg har faret om som en Kain fra Sted til Sted, jeg fandt hverken Fred eller Glæde . . . Jeg troede, jeg skulde være bleven en stor Mand, jeg blev kun Fant. Nu har jeg i fem Aar arbejdet som en Træl med den Tanke, at kunne give Dig tilbage det, jeg havde røvet fra Dig, og det har jeg naaet . . . Men Et skal Du vide, Bror, og det er saa sandt, som der er en Gud, at jeg velnok truede Dig i hin Stund, men jeg havde aldrig lagt en forbrydersk Haand paa Dig».

Agnes trængte sig hen til ham og slyngede begge Arme omkring ham. Med et Udbrud af Smerte trykkede han hende ind til sig.

«Gud signe Dig, Bror!» udbrød Fader og favnede dem begge To. «Vi har, hver for sig, havt sin Byrde at bære frem i Livet; at Din var den tungeste, det tænkte jeg altid paa med Smerte . . .»

«Velkommen, velkommen!» hviskede Bedstemoder og [28] strakte uden Møje sine Arme frem for sig. Men i det Samme faldt de afmægtige ned, og hun sov ind.

Vi stode aandeløse en Stund og troede, det var Døden. Farbroder sank sønderknust ned i Lænestolen, og min Fader bøjede sig hen over hende. «Hun sover trygt og stille», hviskede han, «vi beholde hende endnu en Stund».

Det led ud paa Natten, endnu sov hun. Ved Sengen sad mine Forældre og Farbroder. Jeg havde trukket mig tilbage til min Krog, og Lille-Mor sad ved min Side paa sin Skammel. Der var en mild, højtidelig Fred over os alle. Døden, som nærmede sig vor Kreds for at borttage et Led af Kjeden, vilde, det følte vi, løse det fra uden Smerte eller Strid; thi det var forbrugt i Tiden og trængte til den evige Fornyelse. Men den Mand, hvis usikre Skjæbne og Uret altid og hos Alle, kastede en Tvivl og en ængstende Forventning ind i vort stille Liv, han sad nu midt iblandt os, sad som et bjerget Vrag, det Alle følte en vemodig Glæde ved at kunne udbedre og fornye, og det gjorde den lange, sørgelige Ventestund kortere.

Omsider vaagnede den Gamle med en sagte Hvisken, som hun altid plejede. Lidt efter lidt lød det højere. Hendes Øjne vare klare og skinnende, men rettede sig ikke mod Nogen; thi Blikket var udslukt. Hun syntes at have fuld Bevidsthed om sig selv og om intet Andet. Vi lyttede med vemodig Opmærksomhed, uagtet vi saa mange Gange før havde hørt det Samme; men dette var jo sidste Gang, og derfor tyktes det os en hellig Pligt at høre hvert Ord.

[29] Det var en Sammenføjning af Livsmomenter, korte Uddrag af en lang Tilværelse. Efter min Moders Sigende var Beretningen voxet gennem Aarene og

havde vundet i Klarhed for hver Gang.

Men i over tredive Aar havde hun samlet paa den. Saalang Tid maatte til for at ordne den søndrede Bevidsthed til et helt Billede. Det var begyndt med Suk og meningsløse Ord, nu trak Begivenhederne sig sammen i jevnt Følge til en Fortælling, som jeg her skal gjengive i Ord og Farve saa tro, som Mindet evner, hvor Hukommelsen svigter.

Min Bedstemoders Fortælling.

Jeg var tyve Aar gammel, da jeg blev gift første Gang. Jeg havde min Mand meget kjær og levede tolv tilfredse Aar ved hans Side. Han var jevn, godmodig og almindelig, lige langt fra at være smaalig som fra at være stor. Jeg fødte ham ingen Børn, vor stille Husorden blev uforstyrret. Hvert Klokkeslet mindede blot om Dagens Inddeling og rejste aldrig Forventningen om den næste Stund. Frokost, Middag og Sengetid vare de Vejmærker, hvorefter jeg styrede min Gang. Men det var godt og vel Altsammen – havde han levet, da havde min Natur slumret til Døden uden at give et Kny fra sig om den skjulte Kraft, den bar paa. Mit Væsen var hvilende og stille som et Fjeldvand, der ubevidst afspejler alle sine Omgivelser. Min Husbonds Godmorgen var et Kys, min Tak var et Kys, hverken varmere eller koldere end hint første paa vor Foreningsdag. [30] Sligt er en Vedtægt, et af de fejge Samfundsbaand, som aldrig slides op, fordi det aldrig strammes til. Det er en Samfundsorden af en anden Art, der hvor det slaar en Knude paa, som selv Døden maa hugge over, og som Evigheden atter binder sammen.

Saaledes gik det Aar efter Aar. Jeg var en brav Mands snille, brave Hustru. Ingen tog Forargelse af mig, min Jevnhed lod Misundelsen gaa Dør forbi; jeg var fredlyst, selv af min egen Tanke. Hvad havde jeg ønsket, som jeg ikke havde faaet? Et hyggeligt Hjem, smukke Gardiner – en blaa Silkekjole, en porcelains Vase med kunstige Blomster, en Kanarifugl i et Bur, en Papegøje i et andet . . . sandelig! jeg var lykkelig, ikke blot efter Andres Skjøn, men ogsaa efter mit.

Da kom der en Tid med Sorg og Skræk, og den kom pludselig som en Afløsning. Min Mand blev heftig syg, flere Uger gik hen mellem Frygt og Haab, saa døde han. Jeg var Fortvivlelsen nær, og for første Gang forstod jeg, at Livet

var den største af alle Gjendomme, Dødens Magt den vældigste paa Jorden. Jeg gøs tilbage for det iskolde Legeme som for Døden selv, og dog kunde jeg ikke frigjøre mig fra den Viden, at det var min Ægtefælle, og at hans Ret strakte sig ud over Døden. Ja jeg følte hans iskolde Arme omkring mig, hans stivnede Læber paa mine, for første Gang vaktet jeg til Bevidsthed af mit Forhold til ham og gennem ham til Livet, og jeg ved, at jeg i mine pludselige Jammersudbrud har kaldt paa Livet, har raabt om Frelse fra ham, mens hele min Omgivelse tog det for et Skrig af Længsel efter ham. Denne Rædsel tabte sig efterhaanden, ^[31] men min Sorg blev den samme; thi Sorgen var min Pligt og Pligten mit Livsforhold.ⁿ² Min Husbond var bleven Borger i de Dødes Rige, og jeg levede mit Liv i Samfund med ham.

Ogsaa paa denne Vis gik Aar efter Aar. Jeg havde, hvad der behøvedes til et sorgfrit Liv, men ikke Saameget, at det fristede nogen ny Bejler. Jeg blev ogsaa af Alle betragtet som en sørgende Enke, der ønskede at lægges i Graven med sit Sørgeslør. Jeg levede i stor Uvirksomhed, det faldt mig aldrig ind at paatage mig et unødigt Arbejde. Da begyndte jeg at sygne hen— det var Tidens Magt, tænkte jeg, jeg havde jo alt fyldt mit femogtretiende Aar, det var min Længsel efter den Døde, mente Andre, det var den Elskovs Magt, som drager til sig det Fraværende, og som tærer Livet ud. Jeg brød mig ikke om at forstaa dem, jeg var for træt til at mene Noget. Skulde jeg snart dø, lige godt, skulde jeg endnu i en Række af Aar staa op hver Morgen og klæde mig paa, klæde mig af hver Aften og gaa til Sengs, som Gud vilde, – mig var det lige ens.

Da lød endelig den Dom over mig, den næstsidsste af en fortvivlet Læge: Jeg skulde rejse til et Bad, skifte Ophold, skifte Omgang, med et Ord: leve – hvis ikke: dø! Jeg gjorde intet Valg, jeg gjorde min Pligt, og jeg rejste. I den første Tid ved Badet var jeg sky for alt det Fremmede, siden, lidt efter lidt, drog det mig til sig. Livet fik ikke strax en større Lysning, men det fik mindre Skygge; at det var det Samme, tænkte jeg ikke paa. En Tid følte jeg mig i et Slags Pligtforhold ^[32] til alle disse Mennesker, som færdedes omkring mig; men Mangelen paa Gjensidighed frigjorde mig lidt efter lidt, og jeg begyndte at føle mit Slægtskab til Naturen. Kunde jeg ikke synge som Fuglen, udfolde mit Væsen som Blomsten? Spire og bære Frugt som den hele Natur? Var der ikke en Lov for Alt: Friheden, – var der ikke et Maal for Alt: Lykken? Jeg begyndte at forstaa med Barnesind;

men jeg var femogtreti Aar gammel, derfor modnede mit nye Liv hurtigt, min Vaar blev kort, og Sommeren kom brat.

En Morgen ud over Sommeren gik jeg smaanynnende hen over en Bjerghøjde, som laa tæt ved Badestedet. Det var en af de friske blæsende Dage, der lufter ud i Naturen og klarer op i Sindet. Som jeg gik, rejste der sig Noget inde i min Aand, der lignede Selvbestemmelse, Noget, som begyndte at spørge efter en Livsopgave. Mit Naturforhold blev mig ikke nok, den Plante, jeg uden videre traadte ned, var min Magt undergiven, og dog havde jeg levet mit Liv paa samme Maade som den, havde ladet mig saaes, plantes eller omplantes ligesom den – nej sandelig – der maatte kunne leves et andet Liv, et Liv med Selvbestemmelse, Vilje og Ansvar. Jeg blev saa frejdig, saa fuld af Beslutninger, at jeg paa det første Trin af Nedstigningen, der slyngede sig mellem Sandsten og Krat udover Bjergsiden, stod stille og jubede af fuldt Bryst en liden, snurrig Barnesang, som paa en Gang sprang frem af min Erindring, og som jeg dengang altid gav min Frihedsglæde Luft i. Jeg sang hvert Vers med Gjentagelser og Sving; thi jeg sang jo for mig selv, for det ^[33]stakkers gamle Barn, som havde sovet fra Leken, og fra sin Ungdomsglæde, sovet den lange, tunge Søvn uden en eneste Drøm.

Saa tog jeg et lidet Sprang ned paa Stien. Der stod et Menneske lige for mig, som skulde op. Jeg veg et Skridt tilbage og saa op til ham. Det var en høi, lyshaaret Mand med et stort, leende Ansigt og kloge Øjne. Han stod med Hatten i Haanden og lod Blæsten ruske i det fyldige Haar. ⁿ³

«De synger jo, som om De var udnævnt til Forsanger for hele Naturen»
udbrød han og lo mig imøde.

Jeg kunde ikke svare. Det Uventede i dette Menneskes Fremtræden, Klangens af mit eget Hjemlands Maal greb mig og slog mig med Taushed.

«Kjære! har jeg forskrækket Dem?» spurgte han og greb min Haand.

«Nej sandelig!» udbrød jeg, «De har blot gjort mig endnu mere glad».

«De er altsaa glad, De? – Gudskelov! Glæden, den stakkers Skjønhed, er rent kommet i Vanrygte, den faar aldrig nogen Ægtemand. Elskere nok! Letsindige Krabater, som rane og forsvinde med Rovet. – Ogsaa Alvorlige, Gudbevar's! men de komme helst i Smug og fordærve det for en ærlig Mand».

«Jeg forstaar ikke det» afbrød jeg.

«Skjønner De ikke, at for at kunne komme i en vis Forstaaelse med Verden,

maa det ikke se ud som om man var altfor glad? – Men sig De til den, at det enten er Medlidenheden eller Fordelen, som binder Menneske til Menneske, og De skal høre et Ramaskrig af Forfærdelse, ^[34] en uhyre Frabeden af et sligt Samkvem. Og dog er det Første et Klynk og det Sidste et Klynk ved hvert Møde, og det Hele en Sonderen af Personernes mer eller mindre Brugbarhed».

Jeg lo højt og spurgte ham, til hvilken Klasse han henregnede mig, og hvad Brug han troede at kunne gjøre af mig.

«Af Dem?» udbrød han og det funkledede af hans Aasyn. «Ja for det Første det, at tage en glad, forfriskende Morgenvandring med Dem – og sidenhen til Glæde hvergang vi mødes . . . Kom nu med Haanden Deres, at jeg kan drage Dem med mig nedover, her er saa tilvoxet af Tjørn og Rangler, at Ingen kan komme frem».

«Saa sørg for Dem selv» sagde jeg, «jeg skal nok klare for mig».

«Nej stop! Jeg har endnu ikke sluppet Taget i en Rose for Tornenes Skyld. Følg bare efter».

Saa tog han min Haand med et lidet Tryk; men efter hvert, som Stien bredtes, drog han hele Armen til sig, og vi stred os Side om Side nedover til vi naaede Foden af Bjerget. Her laa hele Dalen og det nære Vand i det listigste Solbad. Fuglene sang over os og tusinde Smaablommer, endnu overdryssede med Dug, stode tæt omkring os. – Han tog atter sin Hat af, og lod det friske Vindkast suse hen igjennem Haaret. Det var en herlig Skikkelse, som han stod der, omskinnet af Dagglansen, midt i Styrkens Fylde! Hvor han lignede hele Naturen, de svingende Trægrene, det krusede Vand og de fuldmodne nikkende Kornax. ⁿ⁴

^[35] Han havde under Nedstigningen forhørt sig om Alt mig vedkommende, mit Navn, mit Bosted, min Stilling med en Nøjagtighed, som om det gjaldt et Vidneforhør. Der var kun Lidt at sige, Intet at fortie. Jeg derimod spurgte ikke ham. Han tyktes mig saa helt tilstede i Blik og Væsen, saa personlig afsluttet, at det intet Øjeblik faldt mig ind at se ham forklaret i et Forhold til Andre. Jeg selv havde Intet paa den hele vide Jord, som tog Del i mig, eller forlangte Betænkning af mig, derfor gav jeg mig nu ogsaa helt hen i Øjeblikket og tog dets evige Indhold op i mig med al Styrken af min nysvaagnede Naturkraft.

Jeg følte, at saaledes, som hans Blik hvilede paa mig i denne Stund, læste det ud af min Sjæl hver Tanke; men jeg betoges derfor ikke af nogen Forvirring, jeg

turde give hvad jeg gav.

«Kjære, lad os gaa videre!» udbrød han med en forunderlig Hurtighed.

Saa gik vi langsomt henover Vejen til vi naaede det Sted, hvor jeg logerede.

«Bor De her?» spurgte han. «Jeg bor et Stykke længere inde mod Byen til. Men jeg flytter nok nærmere med Tiden. Farvel! Dette bli'r en god Dag – syng mig nu Morgendagen god ogsaa. Gid De kunde synge hele Livet godt for mig!»

«Jeg er ikke saameget Sangfugl, som De tror», sagde jeg, «den Sang De hørte mig synge idag, har jeg ikke sunget i over tyve Aar».

«Og saa kom den saadan uden videre?» spurgte han og drog min Haand til sig.

[36] Jeg kunde ikke svare. Der steg pludselig en mægtig Rørelse op fra Sjølegrunden, jeg saa et Par Gange op til ham med et fortvivlet Blik, saa kunde jeg ikke mere, jeg brast i Graad og vendte mig fra ham.

«Nu kunde jeg fristes til at fortælle Dem et Eventyr, Barn, De er!» udbrød han og drog mig hen til sig igjen. «I alle Eventyr er der enten en dejlig Prinds eller en dejlig Prindsesse, som De ved, det jeg vil fortælle Dem er et ganske lidet et om en Prindsesse».

Jeg kunde ikke andet end smile til ham gennem Taarerne. «Ja hør nu efter. Hun boede naturligvis som alle Prindsesser i et fortryllet Slot, og der var hun da fordømt til at sove til evig Tid, hvis ikke en Prinds fandt Nøglen, som kunde lukke op; men Nøglen selv blev forvaret af den ledeste Troldmand, som nogentid gaves, og han sov til en Modsætning aldrig. Nu kom der da en Prinds, som brugte alle de Kunster han vidste; men Ingenting hjalp, da blev han saa fortvivlet at han græd og vilde tage sig Døden af Sorg; men idetsamme hørte han en glad Sang ved Siden af sig, det var en liden Fattiggut, som sang Fortred og Sult og al Elendighed fra sig, og fik under Sangen et saa glad Udseende, som om han ejede hele Verden. Da skammede Prindsen sig over sit ringe Mod og istedetfor at harme sig ud over Trolden, satte han sig ligeforan ham og sang den gladeste Sang han vidste. Men det var just det, som fik Trolden til at sove og Prindsessen til at vaagne . . . Kjære! De har lært mig at synge for Trolden, som gjemmer Nøglen til min Prindsesse. Jeg ved ikke værre Trold end Mismod, bag ved [37] det sover Glæden til evig Tid. Det bar jeg just med mig op over Bjerget idag – nu er det borte. Synger De for mig imorgen igjen, saa finder jeg kanske Nøglen ogsaa . .

. Det er et Stevnemøde jeg beder om, skjønner De – eller bedre sagt: det er en glad Morgenstund».

Jeg saa ham op i det straalende Aasyn, nu var det overskygget af Vemod. Jeg kunde ikke finde et Ord at svare ham, jeg var altfor overvældet. Saa bød han mig Farvel og gik.

Den hele Dag tilbragte jeg paa mit Værelse, jeg kunde ikke dele min Stemning med Nogen og jeg vilde ikke lægge en Forstillelse udenpaa. Hvad var det for en mægtig Naturdrift, som var vaagnet i mit Væsen? Var ikke paa en Gang alle mine Evner og Sandser satte i dens Tjeneste? Var der et Spørgsmaal om at kunne modsætte mig dens mægtige Herredømme? . . . Næste Morgen? Ja forvist vilde jeg komme! Over Floder vilde jeg vandre for at naa ham, umaalte Højder vilde jeg bestige for at mødes med ham.

Saa fik denne Nat, uendelig, som den tyktes mig, dog tilslut en Ende, og Morgenen stod klar og stille over min urolige Længsel. Jeg gik hen over Bjergsletten mod det Sted, hvor Nedstigningen begyndte, da saa jeg ham allerede langt fra ile mig imøde. Jeg stod stille, lammet af en Angst, jeg aldrig forhen havde følt; thi den var ikke blandet med Skræk, som hin Dødsangst ved min Husbonds Lig, og uagtet den drev Blodet saa hurtig til Hjertet, at mit Aandedrag standsede, var den dog en Lykke over al Forstand.

[38] Straalende Skikkelse, som bares mig imøde paa Bevidstheden af sin Sejer og min Afmagt! Han var fra denne Stund min Herre over Liv og Død; thi min Angst var Kjærlighed. Ikke spirende frem til Modenhed med Naturens egen Væxt; men paa en Gang løftet ud af Livets fuldbaarne Kraft . . . Hvorfor tog han ikke imod den, der jeg stod i kvindelig Underkastelse og rækkede ham den som et Fang fuldt af store, sødduftende Blomster?

«Kjære», bad han, da han kom mig nær, «har De ventet paa mig?»

Han var underlig forlegen, og uagtet han tog min Arm og lagde den i sin med det kjærligste Tryk, var der dog mere Uro end Glæde over ham.

«Det har jeg vist», svarede jeg og brast i Graad, «men det har jeg nok gjort i mange Aar . . . Nu vil jeg vente min Levetid ud».

Han blev saa blek som et Linklæde og stod stille. Jeg saa ham ind i Ansigtet med en høj Glæde, jeg var saa forunderlig tryk i min store Følelse – den var min Lovgiver og den var min Dommer!

«Og jeg som gik og ventede paa Sangen!» udbrød han og rev sig med et Ryk ud af Forvirringen og gik raskt med mig hen over Bjergsletten.

«Jeg har aldrig hørt Nogen synge saa fuglelet som De, rigtig fra Naturgrunden!» vedblev han. «De passer til at være glad . . . De skal være glad! Jeg vil ikke se Taarer i saa smukke Øjne. Husk paa, Kjære! at man bli'r gammel af at græde, og De maa ikke blive gammel . . . Jeg vil vide Dem ung, livsglad, straalende, ^[39] som en solklar Søndagsmorgen! Saadan var De igaar, og saadan vil jeg beholde Mindet om Dem, naar vi skilles».

«Skilles». Det Ord standsede mig, og jeg saa spørgende op paa ham.

«Ja, skilles. Det maa jo ske, om kort eller lang Tid. Skilsmisens Dag kommer, Farvel maa der siges, ligesaavist som der siges Goddag».

«Nej!» brast det, som et Skrig udaf mig, og uden Hensyn og Besindelse kastede jeg mig til hans Bryst.

«Barn, fat Dem! Kjære, Kjære! tag Mod til Dem . . . der er Noget jeg maa sige Dem».

Jeg løftede mit Ansigt op og ventede paa hvad han vilde sige.

«Nej . . . ikke nu . . . senere. Lad os gaa nedover, der kommer Nogen fra hin Side, ser De dem? Lad os gaa!»

Jeg forstod ham ikke, mig skremte Ingen, men jeg fulgte ham. Som Dagen før tog han min Haand og ledte mig nedover, omsorgsfuld, kjærlig, elskelig, alt Godt strømmede saa rigeligt ud af hans Væsen og gød sig over mig som en varm Kilde. Omsider vare vi nede. Der var fuldt op af Nysgjerrige, hvem Kjedsomheden gjorde rovgridske, hvor Glimtet af en liden Hemmelighed skinnede frem. Og jeg var vistnok et saadant Glimt; thi Alt, hvad jeg magtede, var at svøbe mig ind i mit Schavl og liste mig som en Drukken hjem til mit Værelse.

Her forblev jeg indelukket i flere Dage. Jeg tror nok jeg ventede ham; men han kom ikke. Alle Andre ^[40] keged og spejdede omkring Huset kun ikke han. Hvor var han? Var han allerede rejst? Umuligt! Han kom vist i næste Stund og bankede paa min Dør. Saa lyttede jeg igjen – nej! Men var han kanske deroppe paa Bjerghøjden, havde han kanske ventet mig hver Morgen! . . . Jeg kastede i samme Aandedrag mit Schavl over mig og gik ud. Min Gang var usikker og jeg maatte forbi den hele Skare af sladrende Lediggængere; men jeg tog mig sammen og gik

paa.

«Der gaar Deres Landsmand med sin unge Hustru – hvor hun ser bleg ud!»
udbrød en Dame i Forbigaaende.

Jeg saa did – det var ham! Bum, slog det i mit Hjerte, saa stod det stille,
Blodet suste mig op til Hovedet, et hvidt Skin lyste hen over mit Syn, saa ved jeg
af Intet mere.

Jeg var længe syg og kom mig langsomt. Hvergang min Natur rejste sig af
Tyngselen med et Krav til Livet, ak! saa var det hans Kjærlighed jeg forlangte, og
da stod Umuligheden foran mig, streng, tilbagevisende ubetinget og ved Siden af
den Resignationen, kredensende mig en Dugdraabe i en Dødningskal for min
brændende Tørst.

Saa kom der en Dag Bud, at en Landsmand ønskede at sige mig Farvel før
han drog bort. Jeg skjønnede hvem det var, og jeg tog mig sammen til Mødet.
Havde mit Væsen været ham en Gaade – umuligt! hans skarpe Blik var trængt
som en Sonde til Tankens inderste Grund, der var Intet skjult for ham. Men jeg
vilde det heller ikke anderledes. Var ikke Kjærligheden det ^[41] helligste
Samfundsbaand, og Kjærlighedens Gave, som et nærende Brød? Var den hos mig
en Ubesindighed, da var det fordi den fik Stundens hurtige Væxt og ikke Tidens
og Sædvanernes langsomme Forplejning.

Han traadte ind og kom hen mod mig med den gamle Hurtighed, men den
gamle Flamme lyste ikke op over hans Aasyn. Jeg rækkede ham min Haand, han
tog den mellem begge sine og saa mig længe fast ind i Ansigtet til der kom Taarer
i hans Øjne. Da funkede det igjen over Panden, og Aanden lyste ud af hans hele
Skikkelse, jeg følte Livet voxte op over Døden i mit Hjerte. Hvad var det da jeg
egentlig havde sukket og sørget over? Stod han ikke der foran mig i hele sin
menneskelige Herlighed, var den bleven mindre fordi jeg elskede ham? Levede
han ikke endnu, delte jeg ikke Dagens Lys og Nattens Skygge med ham og
mundede ikke vore Sjæles Strøm ud i den samme evige Kilde? Det stærke, fulde
Liv, han i en eneste Stund havde indplantet i min søvntunge, meningsløse
Tilværelse, var det ikke mit? Ejede jeg fra nu af ikke en Kraft til store Gjerninger,
hvad havde jeg før? Var min Bevidsthed om Gud ikke steget op af denne
Brydning som en straalende Stjerne, der viste Vej gennem al Sindets Forvirring
og Strid? – Jo. – Tak vilde jeg give ham i fuldeste Maal, Tak og Henrykkelse vilde

jeg skjænke hans Minde til sidste Stund! Med denne Følelse lagde jeg mit Hoved hen til hans Bryst, og jeg tror nok han forstod mig; thi der lyste en stor glad Tanke hen over ham.

«Vi skilles da som Venner?» spurgte han.

[42] «Ja – i en Forstand», svarede jeg.

«Og i hvilken Forstand ikke?»

«I den, at jeg aldrig skiller Sjæl og Legeme fra min første og min eneste Kjærlighed».

«De er en stærk Kvinde, De vil ikke vakle».

«Jeg fik min Styrke af Dem».

«Ak jeg er svagere end Nogen tror!» udbrød han.

«Den, som kan give en Anden Saameget», sagde jeg, maa eje et stort Pund selv. Men Tiden er maaske endnu ikke kommen til at tage det i Brug . . . Jeg er fem og treti Aar, og min Livsvandring har hidtil været saa, at en Brystsyg kunde vinde over mig paa hvert Punkt . . . Nu føler jeg mig stærk . . . baade til at leve og til at dø.»

«Dø ikke», bad han, og slyngede begge sine Arme omkring mig, som om han vilde beskytte mig mod en Fiende.

«Jeg vil heller ikke dø», sagde jeg smilende, glad til ham, «jeg vil leve saalænge De lever, naar De engang skal dø, da dør jeg ogsaa.»

«Han lo lidt af min naive Sikkerhed, og han trykkede et Kys paa min Pande. Det sidder der endnu, og vil sidde der til Dødsengelen slætter det ud; thi det var Livets Indsegl, det Liv, som Sjælen skal gjøre Rede for. – Jeg nød i denne Stund en stor Lykke. Hele mit svundne Liv løsnede og sank fra mig, som en kold Masse, da hans Læber berørte mig, og der strømmede en varm Livsenskilde med Frugtbarhed og Velsignelse ud over mig. Jeg tænkte ikke paa i denne lykkelige Stund, at som det var den første, saa blev det maaske [43] og den sidste Hvile jeg tog ved et Menneskebryst, jeg følte mig som i et himmelsk Bad med tusindfold Vellugt og Beruselse . . . Ak – hvor jeg skjælv i dette Favntag, og hvor mit Væsen tørstede efter en Kjærlighedsgave! Men det var – o Herre og Frelser! Du være mit evige Vidne! det var Stundens korte Fortabelse i det Ønske jeg ikke turde nære – i den næste var jeg frigjort ved min Vilje – ved Din Naade, o Herre og Frelser!

«Saa Farvel, da», hviskede han, trykkede mig heftigt ind til sig og slap mig i samme Stund.

«Farvel» bød jeg igjen.

«Sees vi aldrig mere?»

«Jo – vi sees igjen!» udbrød jeg med inspireret Kraft og Sandhed.

«Skal Du synge en glad Dag til ind i mit Liv?»

«Det bliver som Gud vil» svarede jeg. Og dermed faldt Grindet til imellem os, hver fulgte sin Vej, og otte lange, strenge Aar gik hen, før det aabnedes igjen.

Jeg levede i den Tid et stærkt arbejdsomt, men afsluttet Liv. Den brat opvaagnede Naturkraft trængte til en Leder for at finde ret Vej, og til et nøje Opsyn, hvor den arbejdede. Jeg vidste hvem han var og hvor han var, men jeg kom aldrig i hans Nærhed, heller ikke gav jeg ham med en Hilsen tilkjende, at jeg levede, og at Betingelsen for det Liv han havde skabt i mig, urokkeligt og uforvandsket var det samme. Men hvor strengt jeg end tog Livet, hvor koldt og ubarmhjertigt jeg end ^[44] tugtede min Længsel, den satte dog afsted i hver ubevogtet Stund og tog sin korte Fryd i hans Nærhed.

Da stod det en Dag for mig med tydelige Skriftegn, at hans Hustru var død – jeg læste op igjen, jo, hun var død. Hun, som med guddommelig Ret og Myndighed havde levet af mit Livsensbrød, mens jeg selv forhungrede! Jeg kan ikke samle mig i nogen fast Erindring om hin Stund, kun Et ved jeg, at jeg paany følte hint iskolde Samfund med Døden, som jeg før havde følt, og jeg fik en gruelig Angst over mig ved at tænke paa ham. Men ogsaa her tog Tiden det sejerrige Tag med Svagheden, og jeg løftede mig frejdigt op over al Skremsel.

Men nu – hvad nu? Turde jeg stole paa min Kjærligheds Ret, havde den vunden Hævd ved otte Aars urokkelige Fastholden? Turde min heftige Længsel tage sit Maal – var det nu Guds Vilje? – Ja dette blev til Dages og Nætters Grublen, og til hver Stunds stigende Bekymring.

Efter et Aars Forløb var jeg endelig besluttet; der talte en stille trøstefuld Stemme i mit Indre – det var Guds Vilje. Jeg havde lidt Saameget, grædt og bedt, tiet og ventet saalænge – nu var der dalet en stille Overbevisnings Fred ned over Sindet – det maatte betyde, at Gud var med. Saa rejste jeg.

Det var lige i den dalende Sol, da jeg efter flere Dages Rejse ankom her til

Gaarden, til hans Hjem. – Skjønne, velsignede Stund, Innvielsens hellige Øjeblik til det lange, af Guds Vilje bestemte Liv! – Jeg saa ham sidde under den gamle Ask, som staar der endnu ^[45] lidt borte for Indgangen. Han sad med en aabenslaaet Bog i Haanden, men hans Syn fulgte den dalende Sol. Nu var ni Aar forløbne siden vi skiltes, men Tiden var gaaet hen over ham uden Mærke; ung og straalende sad han i Solrødmen . . . ak hvor jeg elskede ham!

Saa gik jeg nærmere til ham. Jeg skjælv lidt, og den gamle Angst kom over mig; men uvilkaarlig foldede jeg Hænderne over Brystet og saa op til Himlen, som om Guds Hjælp maatte dale ned til mig deroppe fra det straalende Skyhvælv.

Da hørte jeg et Udraab, det var ham; han havde set mig og kom hen imod mig. Jeg stod tillidsfuldt og ventede paa ham. Jeg følte i denne Stund min ubestridelige Ret til ham. Jeg havde aldrig elsket nogen Anden; var der plukket Blomster af mit Livstræ før, hvad angik det mig, kun jeg kunde bestemme, naar Frugten var moden, og den modne Frugt rakte jeg ham, ham, min jordiske Herre over Liv og Død!

«Skulde jeg virkelig se Dem igjen!» udbrød han.

«Var det ikke saa Aftalen, om det blev Guds Vilje?» spurgte jeg og lagde mig trygt op til hans Bryst.

Jeg stod længe, stille grædende, i hans Favn; det var Hvilestunden efter ni Aars Arbejde.

«Hvor De er forandret» sagde han og strøg mig mildt hen over Ansigtet. «De maa have lidt Meget for at tabe Saameget.»

Den Braad, som laa i disse Ord, saarede ikke mig. Var jeg falmet, og det var jeg vist, da var det ikke deraf min Kjærlighed tog sig Bekymring, den selv var ^[46] lige ung og farverig, og den paastod sin Ret. I Ensomhed havde den levet sig op til at staa for Gud, den havde aldrig prøvet Kappestrid med Verden.

«Kjære! hvorfor har jeg ikke hørt et Ord fra Dem i alle disse Aar, jeg vidste jo hverken De levede eller døde,» spurgte han mildt og lagde min Arm i sin, og saa vandrede vi op til Gaarden.

«Har De ikke troet urokkeligt paa min Kjærlighed?» spurgte jeg; men han svarede ikke. «Hvad skulde jeg sige Dem, som ikke tog Noget bort fra Sandheden, naar jeg ikke kunde sige Alt? . . . Men det maatte De have forstaaet af

hint Møde, at jeg indtil da havde levet Livet hen i tyk Uvidenhed om dets store Indhold . . . at min Sjæl var en Taageverden uden Sol og Stjerner, og at De blev Morgenstunden, som brød frem over den . . . De maatte vide, at Sligt sker, i Alvor og Sandhed, kun en Gang i Livet; thi det, som kommer fra Evighed, fører tilbage til Evighed».

«Det er sandt» hviskede han tankefuldt. Stunden efter trykkede han min Haand til sit Bryst og saa mig ind i Øjnene med et taarefuldt Blik. «De tror altsaa fuldt og fast paa Lykken af min Haand?»

«Saa vist, som jeg tror paa Gud», svarede jeg.

«Saa skal De blive lykkelig» sagde han fast. –

Gud, Du ved, at jeg i hin Stund forglemte Dig, forglemte Verden og mig selv for ham. Jeg kunde den hele Dag kun skjælve og græde, vexelvis se ham op i de funklende Øjne og trykke mit Ansigt ind til hans Arm. Hvad jeg følte var over al menneskelig Forstand.

Maanedsdagen efter bleve vi viede.

[47] Ofte i de lange ensomme Venteaar har jeg prøvet mig lige overfor en saadan Stund. Hvis min Kjærlighed voxede sig saa stor og stærk, at den naaede op over Verdens smaa Kranglerier og Vedtægter, fik den da ikke Ret til at forlange ham? Og hvis han gav sig hen i den, var det da til hans Ydmygelse eller Foringelse? Paa disse Spørgsmaal, som min Forsagthed rejste, gav min Tillid Svar, og af den fulgte min Handling. Det maatte betyde Noget, hint Funklende i hans Øje, hin Klokkklang i Røsten og hint lysende Skin over Panden. Vidste han end ikke selv, at han var bestemt til at være en af de store Frihedshelte i Aandens Rige, at hin Dagklarhed over hans Væsen var det Vaaben, som kunde fælde alverdens Fordomme, da var det fordi Livet endnu ikke havde stævnet ham til Møde paa denne Vej. Vel! jeg vilde vise ham min Fordring. Kunde jeg bevise et Menneske en større Ære? –

Dage kom og gik, Velsignelse bragte de alle. Det var et stort Liv saaledes at voxe op imod et andet Menneske, støttet og løftet af hans egen Haand. Lange Stunder kunde jeg gaa omkring alene eller falde hen i Tanker, forgjemt imellem Lyngtuer og Krat, men dog i uafbrudt Samfund med ham. Da hændte det ofte, at jeg, ved pludselig at slaa Øjnene op eller dreje Hovedet til Siden, saa en fremmed Kvindeskikkelse betragte mig, og hurtigt forsvinde igjen. Hun var usædvanlig

smuk, men der laa Iskulde og Haan i hendes Blik. Hun var bondeklædt, men bar et mere udviklet Præg end Bønderne. Jeg tænkte da en Stund over dette Syn, men jeg havde andre og gladere Syner at følge, derfor slap ^[48] jeg det hurtigt og gjemte det ikke hen til nærmere Undersøgelse.

En eneste Gang fortalte jeg det til min Husbond; men da jeg saa, at det jog en mørk Sky henover hans Pande, nævnede jeg det ikke oftere. Der kom desuden Tid efter anden mørke Stemninger nok over ham, som jeg ikke kunde klare. Han var ofte aandsfraværende og kunde vanke timevis omkring over Fjeld og Myr; men naar han da kom træt og nødlidende tilbage til Hjemmet, var hans Kjærlighed som gjenfødt, og den tog mig ud af al Angst og Uro over i en vidunderlig Tilværelse. Men hans Tungsind voxede alligevel. Saa holdt jeg al ydre Gjærning borte fra ham, ja jeg gjemte mig selv bort, dog ikke længere end at jeg kunde høre hans vemodige Kalden paa mit Navn – ak jeg vidste ikke, at mit Navn kunde lyde saa!

Men naar han da i en slig Stund rakte Armene ud imod mig, med et af sine herlige Smil, da lo pludselig hele Livet til mig igjen, da hejsedes Flaget over Huset, og alle Tunger løftes; thi han, den elskede Husbond, var vendt tilbage til os.

Dette var Livet to Aar ud, saa skiftede det.

Lykken mødtes med Ulykken paa den Højde, hvor Svimmelen lurser, og hvor de saa at sige løse hinanden af i Tjenesten. – Jeg havde født en Søn til Verden. Faa og ringe Ord for en saa stor og sjælerystende Begivenhed. Et Menneske er født, en Sjæl til Frelse eller Fortabelse, en Sejer for Himmel eller Helvede! – Men i Kvindens Liv, hvilken Løftning i Bevidstheden, hvilken Klarhed over Synet, hvilket nyt Udspring ^[49] fra Kjærlighedens evige Kilde! Foryngelsens Bad for hver Kvinde, som sænker sig dybt ned i dens indviede Vande.

Min Husbond var henrykt af Glæde. Hver Dag var for ham en Gjntagelse af den Første. Ny Undersøgelse af det Vidunderlige og ny Henrykkelse over Vidunderet, og nu var hans Søn ti Dage gammel!

Da hændte det, at han maatte gjøre en Forretningsreise, som holdt ham borte fra Morgenens tidlig til sent ud over Kvelden; han var redet bort og havde Ingen med sig. Det var Høst, og Mørket faldt tidlig paa. Jeg havde allerede ventet ham fra den første Skumringsstund, uagtet jeg vidste, hvor unyttig det var. Saa laa jeg

da og lyttede efter hvert Fodskifte; thi jeg vidste jo, at han ilede. Han var i svære Dage og Nætter ikke vejet fra mig; som en Varde havde han lyst op over al Skrækken, og som en Stjerne tindrede hans elskede Aasyn ind i Stilheden.

Da hørte jeg med et en Famlen omkring Laasen til min Dør. Jeg blev ræd og vilde kalde Folk til mig; men i det samme gik Døren op, og hin Kvindeskikkelse, som jeg ofte havde set dukke op paa min Vej, kom ind i Stuen og lige hen mod mig. Jeg gjorde en hurtig Bevægelse for at rejse mig op i Sengen; men med et Ansigt, som jeg aldrig vil forglemme, rækkede hun sig hen over mig og hyssede til mig. Det var unødigt; thi Forfærdelsen bandt min Tunge i samme Stund, om hun havde dræbt mit slumrende Barn, jeg kunde ikke have skreget. Hun vedblev at stirre paa mig. Hendes smukke Ansigt var ^[50]fordrejet i Vanvid og hendes Øine gnistrede som graa Is uden Sjæl og Tanke.

«Du tog ham, Du,» hviskede hun tæt ind i Ansigtet paa mig, «endda han havde svoret sig til mig; men nu ta'r jeg ham igjen! . . . Her har Du Barnet . . . der er højt op og brat udover . . . Dræb ikke det stakkers Kryb . . . det er nu hans ligevel . . .»

Saa lagde hun en Rul fra sig paa Sengen og for ud igjen. Jeg hørte og saa alt dette, men der var pludselig faldet en stor Tyngsel over mig, og jeg forstod det ikke rigtig, kun saameget havde jeg fattet, at det var Ulykken. – Der maa komme et Øjeblik over den, som vaagner op til Livet efter et stort Fald, hvori han ikke ved enten han er levende eller død, saaledes gik det mig. Jeg var styrtet ned fra en mægtig Højde, og i den Afgrund jeg laa, vidste jeg ikke endnu ret, hvor jeg var, eller hvorfor jeg var der.

En lang Stund gik hen. Da hørte jeg Løben og Trampen af mange Mennesker udenfor Huset. Noget Tungt blev baaret ind og lagt ned i Svalgangen. Nu vaagnede hele min Bevidsthed. Der blev løbet ud og ind af Døren derude. Der blev givet Ordre til at hente en Læge . . . Jeg hørte Klager og midt i dette Smaaklynket af det fremmede Barn – da fik jeg med en Gang Mælet igjen, og jeg skreg højt om Hjælp.

Døren blev revet op, og en af Gjenterne tren bleg og forstyrret ind.

«Er hun derude?» spurgte jeg, følgende min første Indskydelse, at det maatte være Barnets Moder.

^[51] «Hun?» spurgte Pigen og saa forundret hen paa mig, det er vel ham,

Fruen mener?»

«Hvem?» udraabte jeg i højeste Forfærdelse.

«Jeg kan ikke sige det,» jamrede hun.

«Min Mand!» skreg jeg, «er han død?»

«Nei da . . . men han er styrtet udfor.»

«Gaa og sig til dem, at de bære ham herind,» bød jeg og rejste mig op af Sengen i samme Stund.

Saa blev han baaret ind og lagt paa sin Seng, bleg og forslaaet og uden Tegn til Liv. En Tid efter kom Lægen. Min Dom stod skrevet i hans Miner, ak kun stadfæstet! thi jeg havde allerede læst den i det elskede Aasyn foran mig. Endelig lykkedes det hans Bestræbelser at fremlokke det svage Liv; men det løftedes saa at sige paa den samme Bølge, hvormed det i næste Stund sank hen i Evigheden. En Blodstrøm for ud af hans Mund, og efter denne Udtømmelse glimtede nu og da en liden Bevidsthed frem gennem Svagheden.

En Gang forsøgte han at smile til mig. Ak hvilken Glæde! Fik da komme hvad Guds strenge Vilje havde bestemt, det var Kjærlighedens Gjenkjendelse jeg havde mødt! Endnu i denne Stund var hans Kjærlighed min – mit Livs Fylde, min Smertes Jubel! Var han draget fra mig, da var det ved en af de vilde fristende Magter, som kun raade over Livet i den enkelte Stund, og som kaster Forbandelsen efter sig, naar den flygter. Vidste jeg ikke, at Alt maa betales her i Livet? Nu var Opgjøret kommet, uventet og med Skræk, som altid. Han maatte give Livet for sin Brøde, jeg maatte betale Lykken med hans Død.

[52] Der blev snakket Meget til mig om dette Livs Behov, jeg lod dem snakke, min Plads var ved hans Side, min Haand i hans, og mit lyttende Øre ved hans Bryst, hvad var saa det, som kom bagefter? Hvem endser det Skum, som Bølgen kaster fra sig, hvor Bølgen selv bringer Liv og Død?

Der gik to Dage og tre Nætter, da kom der en solblank Høstmorgen og lyste op efter den tunge Nat. Jeg havde rullet Gardinerne op. Det gule Løv dryssede ned af Træerne og flagrede forbi Ruderne, som Sommerfugle . . . Hvordan havde jeg ikke før taget mig selv og al min Lykke i fuld Besiddelse paa en slig Dag! Nu kjendtes jeg ikke ved Naturen.

Jeg satte mig til Sengen igjen. Solstraalerne skinnede hen over hans Ansigt, men de lekede ikke længer med Straalerne af hans egen Livsevne, nu var det som

om de skinnede paa hans Grav, og dog vækkede de den døende Bevidsthed. Han slog Øjnene klart op og saa paa mig. Jeg gøs; thi jeg saa, det var hans sidste Vilje.

«Var hun hos Dig med Barnet?» spurgte han mat.

«Ja.»

«Agathe, det er mit Barn . . . Moderen er død . . . Hun vilde drage mig med i den samme Afgrund . . . jeg blev hængende, og hun faldt.»

«Jeg ved det,» sagde jeg mildt og stilfærdigt; men mit Sind droges sammen af en heftig Smerte. Stadfæstelsen af hans egen Mund var en uendelig Forhøjelse af min Lidelse, havde han nægtet, selv den ubestrideligste Sandhed, jeg havde troet ham.

«Kjære,» hviskede han, og Taarer tindrede endnu ^[53] en Gang frem i de smukke Øjne. «Jeg har syndet svært mod Dig . . .»

«Du har givet mig saamegen Lykke,» sagde jeg.

«Nu er det forbi . . . forbi!» stønnede han.

«Nej, det er ikke forbi . . . jeg følger strax bagefter.»

«Du skal leve!»

«Naar Du dør?» brast det som et Skrig ud af min skjulte Fortvivlelse.

«Børnene, Agathe! . . . Har du ikke Mod til at sone for mig?»

Jeg taug længe, det var det største Forlangende, som endnu var gjort til mig her i Livet. At tilgive ham, hvad Verden kalder Troløshed, og som jeg aldrig, selv i min bittreste Stund, har kaldt det – at tilgive ham, selv et Ran af min Kjærligheds faste og evige Ejendom, jeg ved jeg kunde det; hvem skulde ogsaa hjælpe ham i Fortrydelsens og Angerens Kvaler, naar det ikke skulde være hans Hustru? Skulde han i det Øjeblik han forlangte en Frugt af det Kjærlighedens Træ, som han selv havde indplantet og givet den rige Væxt i min Sjæl, staa vansmægtende? Nej. Ewig Velsignelse over ham og evig Tilgivelse for Alt! – Men leve det kolde, glædeløse Liv uden ham, se mine Dages Sol formørket og Nattens hvilende Dunkelhed oplyst af mit Savn . . . Ak nej, nej!

«O for Guds Barmhjertigheds Skyld!» hulkede jeg og sank hen over ham.

«Agathe, se paa mig,» bad han svagt, «der skygger Noget over mit Syn . . . søde Morgenstjerne, skin for mig!»

^[54] «O lad mig følge Dig!» bad jeg. Ak! min Smerte brød frem i mægtige

Bølger.

«Naar det er Guds Vilje,» hviskede han ind over Grændsen af en anden Verden. «Synger Du deroppe? . . . Ja Du synger . . . en glad Dag! . . . naar det er Guds Vilje . . .»

Det var det Sidste jeg hørte af ham, da jeg løftede mit Hoved fra hans Bryst var han død.

Men endnu var der en Del tilbage af hans Væsen, en Del af min herlige Ejendom! Jeg kunde ikke skilles fra min Ret, den var selv i Døden ved min Husbonds Side. Han skulde ikke hvile der i Ligstuens forladte, afskrækkende Ensomhed. Saa tog jeg mine vaagne Nætters Hvile hos ham.

Ak! Guds Vrede kom over mig fra samme Stund. Jeg havde glemte Skaberen for Skabningen, Himlen for den straalende Sol. Jeg blev lam, og fra det Leje, hvor de tog ham bort til Graven, tog de mig hen til det, som jeg aldrig siden har forladt. – Nu er min Gjerning endt. Den fremmede Kvindes Barn opdrog jeg som min Søns Tvillingbroder, som min egen Søn. Min lange Prøvetid er forbi . . . Min elskede Husbond! Min Mage! Jeg ser dit skinnende Aasyn for mig! Guds Vilje ske!

*

Hermed sluttede min Bedstemoder sin Fortælling. Underlig og mægtigt havde den grebet os. Vi følte, at hun i stille Samfund med det Svundne havde samlet og ordnet hvert enkelt Brudstykke for engang, naar hun ^[55] endelig var ferdig, at kunne overgive den til Verden, som en hellig Arv. – Thi hvor saa end Arvtagerne findes, og hvem de end ere, de skulle bevise deres Ret ved Forstaaelsen, og den helliger Arven!

Ingen af os forlod Stuen, skjønt den Gamle sov stille og trygt, som et Barn. Jeg saa ned til Agnes, jeg ved, at skjønt jeg knapt kunde se gennem mine forgrædte Øjne, blev jeg dog mærkelig overrasket ved Udtrykket i hendes søde Aasyn.

«Fritz!» hviskede hun og blinkede med det kjærlige Øje, «den der kunde bli' saa lykkelig som Bedstemor.»

«Nej, søde Lille-Mor!» hviskede jeg igjen, «kalder Du hende lykkelig?»

«Ja, det gjør jeg, Fritz. En saadan Kjærlighed maa være en stor Lykke for den, som føler den.»

«Men for den, som faar den, da?»

«Jeg synes næsten det maa være det Meste at eje den.»

«Lille-Mor! Du kan jo ikke eje den uden at gi'e den til en Anden.»

«Nei, det er sandt,» sukkede hun, hengiven i Skjebnen.

«Tror Du ikke, at Du kunde føle en saadan Kjærlighed?» spurgte jeg en Stund efter.

Lille-Mor sukkede igjen og betænkte sig. «Jo, det tror jeg vist . . . men . . .» sagde hun og saa lidt skremt op til mig med Øjet.

«Du kjender Ingen, Du kan gi'e den til?» spurgte jeg og drog hendes lille Haand op til mig.

«Jeg kjender Ingen andre end Dig, Fritz.»

[56] «Men mig vilde Du ikke give den?»

«Jeg ved ikke . . . kanske . . . naar jeg havde den . . . jeg er svært glad i Dig.»

«Det er vist Kjærlighed! . . . Søde Lille-Mor!» hviskede jeg og drog hende helt op paa min Skammel. «Tror Du ikke?»

«Tror Du?» spurgte hun og lagde Hovedet paa den ene Side, saa jeg fik bare se Straalerne fra det milde Øje.

«Jeg er vis paa det.»

«Men saa stor som Bedstemors er den ikke,» sagde hun lidt skremt.

«Den voxer nok!»

«Men Du faar gjøre det saa, Fritz, at Du ikke dør før mig . . . det var græsseligt at leve saalænge uden Dig! Græsseligt! Jeg dør bare jeg tænker paa det.»

Og dermed rejste hun sig op og stod foran mig med en flammende Sjæl og en rig Følelse udgydt over hele sit lille Væsen.

«Gud velsigne Dig for Alt det Du giver mig i denne Stund!» udbrød jeg og slog mine Arme fast omkring den unge Kvinde med det nyfødte Kjærlighedsliv i Sjælen.

«Hvad er dette?» spurgte Fader, og idetsamme rejste Farbroder sig op og saa forbauset hen paa os.

Jeg blev forvirret i Øjeblikket; men Lykken gav mig Mod.

«Det er Lille-Mor,» sagde jeg og taug halv kvalt ^[57] af glad Bevægelse, idet jeg drog hende med mig ud af Krogen og hen til Sengen.

I det Øjeblik saa Bedstemoder op paa os Alle. Hendes Blik gik langsomt fra den Ene til den Anden med en svag Gjenkjendelse. Jeg bøjede mig med Agnes hen mod hende. «Lille-Mor har lovet at holde af mig med ligesaa stor Kjærlighed, som Du holdt af Bedstefar,» sagde jeg. Jeg syntes hun smilede til os, men det var maaske blot Gjenskinnet af en Tanke. Stunden efter dvælede hendes Blik ved min Farbroders mørke, udtærede Ansigt, og hun gjorde en stærk Anstrængelse for at række sine Hænder op til ham, men de sank paa Halvvejen. Da brast den haarde Mand i heftig Graad, og han sænkede sit Hoved ned over hendes Hænder.

«Hvorfor tog Du den store Ære fra mig at være Din Søn?» hulkede han.

«Du er hans, der er ikke større Ære til,» hviskede hun og stønnede lidt efter.

Da steg Solen op bag Fjeldet og funkede hen over Vinduesruderne.

«Hys!» hviskede den Gamle og saa op. «Det er Morgen! Er Du der? . . . Nu var det Guds Vilje!»

Saa sov hun ind igjen, stille og trygt som i en Engels Favn – Thi Ingen favner saa trygt og fast som Døden!

«Tror Du nu hun mødes med ham,» hviskede Agnes med sit forgrædte Ansigt op til mit Bryst.

«Det tror jeg vist, Lille-Mor. En saa stor Kjærlighed maa vare evig.»

^[58] «Ja, men han var ikke tro.»

«Hos Gud kommer det ikke saameget an paa Fejlene som paa Hjertet.»

«Gud give Du vilde være trofast aligevel, Fritz!»

«Søde Lille-Mor! Jeg vil være trofast; thi jeg vil være lykkelig, og den, som er troløs, kan aldrig blive lykkelig i dette Liv.»

Noter:

[n1](#). uden] *rettet fra*: nden

[n2](#). Livsforhold] *rettet fra*: Livsforhold

[n3](#). Haar.] *rettet fra: Haar*».

[n4](#). Kornax.] *rettet fra: Kornax*».

Magdalene Thoresens *Min Bedstemoders Fortælling De to Aftener* er lastet ned gratis fra bokselskap.no